

ความรู้ทางการเงิน ปัจจัยและแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการ
ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของนักลงทุนในกรุงเทพมหานคร
Financial Literacy, Factors and Motivations of Investment Decision
influencing on Investment Behavior in the Stock Exchange of Thailand
among investors in Bangkok.

สุภาพร เฟ่งพิศ^{1*} และ ณัฐดนัย อลีนจิตพงศ์²
(Supaporn Phengpis¹ and Natdanai Aleenajitpong²)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาความแตกต่างของลักษณะประชากรของนักลงทุนในกรุงเทพมหานครกับพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2) เพื่อศึกษาความรู้ทางการเงินที่มีผลต่อปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน แรงจูงใจในการลงทุนและพฤติกรรมการลงทุน (3) เพื่อศึกษาการตัดสินใจลงทุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุน และ (4) เพื่อศึกษาแรงจูงใจการลงทุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มตัวอย่าง 460 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าที สถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าเอฟ และการวิเคราะห์ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า (1) ลักษณะประชากรกับพฤติกรรมการลงทุน พบว่า นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีช่วงอายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ ประสบการณ์การลงทุน ระยะเวลาในการถือครอง จำนวนหลักทรัพย์ที่ถือครองวิธีการชำระเงิน สถานที่และปริมาณเงินที่ใช้ลงทุน ที่แตกต่างกันมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงทุนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (2) ความรู้ทางการเงินมีผลเชิงบวกต่อปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน แรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน และพฤติกรรมการลงทุน (3) การตัดสินใจลงทุนมีผลต่อแรงจูงใจในการลงทุนและพฤติกรรมการลงทุน และ (4) แรงจูงใจการลงทุนที่มีผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: ความรู้ทางการเงิน การตัดสินใจในการลงทุน แรงจูงใจในการลงทุน พฤติกรรมการลงทุน

^{1,2}อาจารย์ประจำหลักสูตร วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 73170
Lecturer in College of Innovative Management Program, Rajamangala University of Technology
Rattanakosin 73170

Corresponding author: Supaporn.Phe@rmutr.ac.th

Abstract

The objectives of this study were (1) to examine the differences of demographic characteristics and their association with investment behavior, (2) to study financial literacy and its relationship with factors of investment decision, motivation of investment decision and investment behavior, (3) to study factors of investment decision and its relationship with investment behavior, and (4) to study motivation of investment decision and its relationship with investment behavior in the stock exchange of Thailand among investors in Bangkok.

This study employed a quantitative approach. Data were collected from questionnaires with a sample of 460 investors, and they were statistically analyzed by bivariate analysis, analysis of variance, and a structural equation modeling.

Major Results: (1) demographic characteristics, consisting of age, status, occupation, income, experience, holding period, the number of stocks, payment method, place, and amount of money used for investment, were associated with investment behavior, (2) financial literacy was positively related to factors of investment decision, motivation of investment decision and investment behavior, (3) factors of investment decision was related to investment behavior, and (4) motivation of investment decision was positively related to investment behavior, with a significance level of 0.05.

Keywords: Financial Literacy, Investment Decision, Motivation of Investment Decision, Investment Behavior

Article history:

Received 3 October 2021

Revised 27 November 2021

Accepted 29 November 2021

SIMILARITY INDEX = 3.02 %

1. บทนำ

ในปัจจุบันการออมในรูปแบบเงินฝากได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยเงินฝากนั้นมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถจูงใจผู้ที่มีเงินออมได้ การลงทุนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่ต้องการออมเงินและมีความประสงค์จะบริหารเงินออมของตนให้มั่นคงขึ้น การลงทุนมีหลากหลายรูปแบบ เช่น หุ้นสามัญ กองทุน ตราสารหนี้ การลงทุนในหุ้นสามัญก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการลงทุนที่ผู้ลงทุนสามารถได้ผลตอบแทนจากการทำกำไรจากการขายหุ้นหรือจากปันผล ปัจจุบันมีนักลงทุนลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มมากขึ้นทุกปี จากจำนวนผู้ลงทุนในการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2551 มีจำนวน 1,652,320 คน จนถึงปี 2556 มีนักลงทุนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 5,059,549 คน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2557) ซึ่งเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 206.21 ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลทั่วไป มีความสนใจทางด้านการลงทุนเพิ่มขึ้น ทั้งนักลงทุนรายใหม่และนักลงทุนรายเดิมที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ อย่างไรก็ตาม ผลสำรวจทางสถิติพบว่านักลงทุนไทยยังขาดความรู้ทางด้านการเงินและการลงทุนเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ จากผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจทางด้านการเงินของนักเรียนนานาชาติในหลากหลายประเทศทั่วโลกจากองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD) (OECD Economic Surveys Thailand economic assessment, 2020).

จากกระบวนการตัดสินใจ ความรู้ความเข้าใจมีผลต่อเนื่องกับการตัดสินใจและมีผลต่อพฤติกรรมเมื่อเปรียบกับการลงทุนแล้ว นักลงทุนจะมีแรงจูงใจและปัจจัยในการตัดสินใจลงทุนที่แตกต่างกัน และนั่นก็อาจจะสะท้อนไปถึงพฤติกรรมการลงทุนที่แตกต่างกันด้วย และนั่นก็อาจจะสะท้อนไปถึงพฤติกรรมการลงทุนที่แตกต่างกันด้วย จากกระบวนการดังกล่าว จึงมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยการตัดสินใจลงทุนและแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนไทย ซึ่งอาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนในหุ้นสามัญ ประกอบกับปัจจัยในด้านความรู้ความเข้าใจทางด้านการเงิน ซึ่งควรศึกษาพฤติกรรมของนักลงทุนในด้านความรู้ความเข้าใจของนักลงทุนในด้านการลงทุนและการเงินด้วย ผลการศึกษาจากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้กำกับดูแล และผู้เกี่ยวข้องในตลาดหลักทรัพย์ ที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ทางด้านการประชาสัมพันธ์และบุคลิกภาพของนักลงทุน รวมถึงความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน ปัจจัยอื่น ๆ และแรงจูงใจใดที่อาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนในหุ้นสามัญ เพื่อที่จะส่งเสริมและพัฒนา นำไปปรับใช้เป็นกลยุทธ์ แรงจูงใจเพื่อแนวโน้มให้นักลงทุนไทยสนใจในการลงทุนมากขึ้น ด้วยความน่าสนใจเกี่ยวกับการเชื่อมโยงของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจการลงทุนของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างของลักษณะประชากรของนักลงทุนในกรุงเทพมหานคร และพฤติกรรมการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความรู้ทางด้านการเงิน ที่มีผลต่อปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน แรงจูงใจการลงทุนและพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของนักลงทุนในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุนและพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของนักลงทุนในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการตัดสินใจการลงทุน ที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของนักลงทุนในกรุงเทพมหานคร

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดที่เกี่ยวกับความรู้ด้านการเงิน ความรู้ด้านการเงิน หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับมูลค่าของเงินตามกาลเวลา การคำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น นิยามเงินเฟ้อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน (OECD, 2005) ทักษะทางการเงิน หมายถึง การตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ทักษะคติ และพฤติกรรม ในลักษณะที่มีผลให้บุคคลเกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดีและในที่สุดจะช่วยส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดี (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ประกอบด้วยทักษะ 3 ด้าน คือ (1) ความรู้ทางการเงิน (financial knowledge) (2) พฤติกรรมทางการเงิน (financial behavior) (3) ทักษะคติทางการเงิน (financial attitude) (OECD, 2019)

แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน ปัจจัยการตัดสินใจลงทุน ประกอบด้วย (1) ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร (2) ด้านปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วย (2.1) ปัจจัยพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ (2.2) ปัจจัยพื้นฐานด้านอุตสาหกรรม (2.3) ปัจจัยพื้นฐานด้านบริษัท (3) ด้านผลตอบแทน (4) ด้านความเสี่ยง มีข้อสรุปถึงความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญของการใช้เครื่องมือทางการเงิน การตัดสินใจลงทุนจะมีบทบาทในการสร้างความตระหนักให้กับนักลงทุน (Qureshi, Rehman & Hunjra, 2012)

แนวความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน แรงจูงใจในการลงทุนด้านโอกาสการเพิ่มรายได้ สภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ทำให้นักลงทุนไม่มั่นใจในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ว่าจะมีโอกาสเพิ่มรายได้ในการลงทุนได้ (คมสันต์ สันติประดิษฐ์กุล, 2563) แรงจูงใจของนักลงทุน ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของนักลงทุนในสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อขายหุ้นโดยใช้ Factor Analysis (Investment Decision Factor) พบว่าปัจจัยที่สำคัญที่เป็นแรงจูงใจในการลงทุน คือ เงินปันผลที่คาดหวัง และความเข้มแข็งทางการเงินของกิจการ (Baker and Haslem, 1974, pp.469-476) แนวความคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุน ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ ตามที่ Kotler (2003) ได้เสนอแบบจำลองของกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย (1) การตระหนักถึงความต้องการ (2) การเสาะหาข้อมูล (3) การประเมินทางเลือก (4) การตัดสินใจซื้อ (5) พฤติกรรมหลังการซื้อ

แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า (ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546) พฤติกรรมที่ผู้บริโภคจะทำการค้นหา ซื้อ ใช้ ประเมินผลใช้สอยผลิตภัณฑ์ และการให้บริการซึ่งคาดว่าจะสนองความต้องการของตน ดังนั้น ผู้ลงทุนที่ทำการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพื่อตอบสนองความต้องการ ได้แก่ ผลตอบแทน การตัดสินใจลงทุน รวมถึงใช้ข้อมูลจากแหล่งใดช่วยในการตัดสินใจ (Schiffman and Kanuk 1994) แนวคิดด้านความรู้ ซึ่งเป็นสิ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลกระบวนการตัดสินใจ (Buying Decision Process)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร (population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้นรวม 1.45 ล้านราย ณ สิ้นเดือนกันยายน 2563 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563) **กลุ่มตัวอย่าง (sample)** บุคคลสัญชาติไทยที่มีประสบการณ์ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Hair, Anderson, Tatham and Black (2010: 163) ซึ่ง ได้เสนอแนวทางสำหรับการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง คือ 5 ถึง 20 หน่วย ตัวอย่างต่อ 1 จำนวนตัวชี้วัด ทั้งนี้อัตราส่วนที่เหมาะสมควรมีขนาดตัวอย่าง อย่างน้อย 10 เท่า จากตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างของวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ทั้งสิ้น 47 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ควรมีขนาดตัวอย่าง 470 คน ในการเก็บกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ เก็บตัวอย่างได้ 460 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 98

3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยการใช้แบบสอบถามและแบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire)

3.3. การตรวจสอบเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน การตรวจสอบคุณภาพดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้ (try-out) และตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นหลังจากการไปทดลองใช้ คือ การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ของแต่ละตัวแปรควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010) และค่าจำแนกรายข้อ (corrected item-total correlation) ของแต่ละข้อคำถามควรมีค่าตั้งแต่ 0.3 หากมีข้อคำถามใดทำให้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของตัวแปรใด ๆ ต่ำกว่า 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อคำถามใด ๆ ต่ำกว่า 0.30 ต้องทำการปรับปรุงแก้ไข หรือตัดข้อคำถามนั้นออก ผลการตรวจสอบความเที่ยงสำหรับข้อมูลทดลองใช้ (try-out) ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด แต่ค่าอำนาจจำแนกรายข้อพบว่า มีข้อคำถามด้านความรู้ทางการเงิน ตัวชี้วัด FL32 มีอยู่ที่ 0.1638 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.30 ส่วนตัวชี้วัดอื่นๆ มีค่าระหว่าง 0.39-0.82 ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด การตรวจสอบความเที่ยงสำหรับข้อมูลจริงจำนวน 460 ราย ($n = 460$) ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของข้อมูลที่เก็บจริงจากผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแต่ละตัวแปรได้ ระหว่าง 0.85-0.89 ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดทั้งหมด

3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)** ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยแบบสอบถาม และการกรอกข้อมูล Online ผ่าน Google form **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)** ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สนับสนุนข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้

3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล (1) การทดสอบสมมุติฐานที่ 1 นักลงทุนชาวไทยที่มีลักษณะประชากรต่างกัันน่าจะมีมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงทุนที่แตกต่างกันด้วย โดยจะใช้สถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าที (t-test) ในกรณีการเปรียบเทียบของกลุ่ม 2 กลุ่ม และจะใช้สถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าเอฟ (F-test) หรือความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One-way ANOVA) (2) การทดสอบสมมุติฐานที่ 2-7 ในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ทางการเงิน ปัจจัยและแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน กับพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling--SEM)

4. ผลการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับพฤติกรรมการลงทุน

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ที่ว่านักลงทุนชาวไทยที่มีลักษณะประชากรแตกต่างกันมีพฤติกรรมการลงทุนที่ต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าที (t-test) ในกรณีการเปรียบเทียบของเพศ วัตถุประสงค์ในการลงทุน และวิธีการชำระเงิน และใช้สถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าเอฟ (F-test) หรือความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) กับลักษณะประชากรอื่นๆ ที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ยกเว้นกลุ่มหลักทรัพย์ที่สนใจ ซึ่งได้สำรวจเป็นลักษณะเลือกตอบได้หลายข้อ ได้ผลสรุปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับพฤติกรรมการลงทุน

ลักษณะประชากร	F-test/T-test	P-value	แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ
1. เพศ	-1.60	0.054	ไม่มีนัยสำคัญ
2. อายุ	6.74	0.001**	มีนัยสำคัญ
3. สถานภาพ	7.91	0.000**	มีนัยสำคัญ
4. การศึกษา	21.81	0.561	ไม่มีนัยสำคัญ
5. อาชีพ	6.81	0.000**	มีนัยสำคัญ
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.02	0.012**	มีนัยสำคัญ
7. แหล่งที่มาของเงินทุน	3.84	0.064	ไม่มีนัยสำคัญ
8. ประสบการณ์ที่เข้ามาลงทุนซื้อ/ขายหลักทรัพย์	6.87	0.000**	มีนัยสำคัญ
9. วัตถุประสงค์ในการลงทุน	1.50	0.067	ไม่มีนัยสำคัญ
10. ระยะเวลาในการถือครองหลักทรัพย์	7.89	0.050**	มีนัยสำคัญ
11. จำนวนหลักทรัพย์ที่ถือครองภายในพอร์ตการลงทุน	3.48	0.000**	มีนัยสำคัญ
12. ช่องทางในการซื้อหาหลักทรัพย์	0.32	0.610	ไม่มีนัยสำคัญ
13. วิธีการชำระเงิน	2.61	0.004**	มีนัยสำคัญ
14. สถานที่ลงทุน	4.36	0.000**	มีนัยสำคัญ
15. ปริมาณเงินที่ใช้ลงทุน	9.20	0.000**	มีนัยสำคัญ

หมายเหตุ: ** = P-value น้อยกว่า 0.05 ถือว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ 5%

จากตารางที่ 1 พบว่า ลักษณะประชากรด้าน อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ ประสบการณ์การลงทุน ระยะเวลาในการถือครอง จำนวนหลักทรัพย์ที่ถือครอง วิธีการชำระเงิน สถานที่และปริมาณเงินที่ใช้ลงทุน ที่แตกต่างกันมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงทุนที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

4.2 การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ตัวแบบจำลองเชิงโครงสร้าง

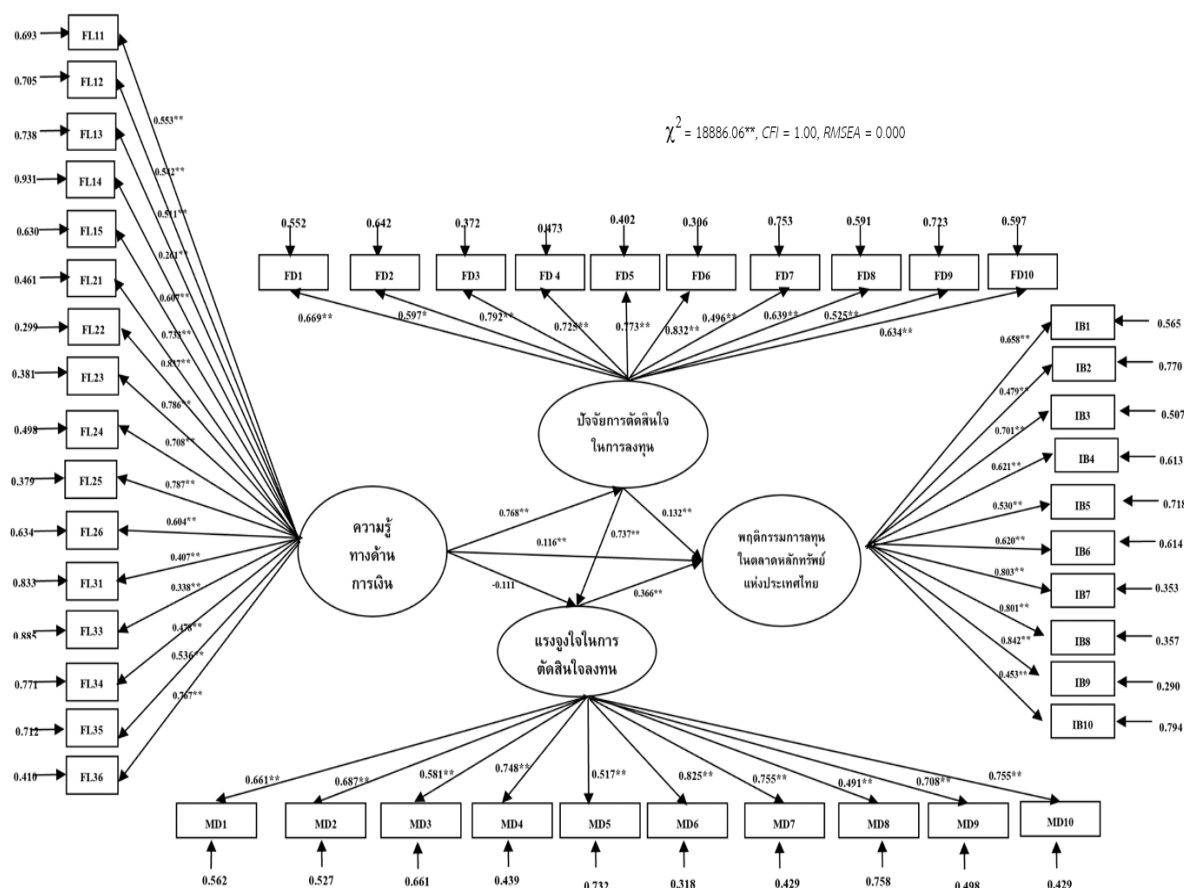
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ปรับเปลี่ยน แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของนักลงทุนไทย ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝงได้แก่ ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน (Factors of Investment Decision) แรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน (Motivation of Investment Decision) และ ด้านพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Investment Behavior) การปรับตัวแบบจำลองเพื่อให้กรอบแนวคิดสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยยอมให้ค่าความคลาดเคลื่อน (error variance) มีความสัมพันธ์กันได้ตามความเป็นจริง ค่าความคลาดเคลื่อนที่มีความสัมพันธ์กัน รายละเอียดของการวิเคราะห์ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1 โดยมีอักษรย่อที่ใช้แทนตัวแปรและสัญลักษณ์ทางสถิติ ดังนี้

FL	แทน	ตัวแปรแฝง ความรู้ความเข้าใจทางการเงิน
FD	แทน	ตัวแปรแฝงของ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุน
MD	แทน	ตัวแปรแฝง ของ แรงจูงใจในการลงทุน
IB	แทน	ตัวแปรแฝง ของ พฤติกรรมการลงทุน
R ²	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (squared multiple correlation) หรือ สัมประสิทธิ์พหุคูณ (ค่าความเที่ยง)
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)
CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index)
RMSEA	แทน	ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root mean square error of approximation)

สรุปตามเส้นทางของแบบจำลอง ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ส่งผลกับปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน (Factors of Investment Decision) และส่งผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน (Motivation of Investment Decision) และส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Investment Behavior) ในที่สุด พฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนนั้น ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยทั้ง 3 อย่างคือ ความรู้ทางการเงิน ปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน และ แรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน

ข้อมูลของผลทางสถิติ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน พบว่า นักลงทุนเข้าใจการไม่กู้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากที่สุด และนักลงทุนมีความเข้าใจในอันดับสุดท้ายว่าหุ้นมีความเสี่ยงในการได้รับผลตอบแทนน้อยกว่าหุ้นสามัญ **ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุน** พบว่า ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 มีบทบาทกับการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน เช่นเดียวกันกับความมีเสถียรภาพของรัฐบาล ที่นักลงทุนเห็นว่ามีส่วนต่อการเติบโตในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ **ด้านแรงจูงใจในการลงทุน** พบว่า นักลงทุนเห็นถึงความอวกะในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ **ด้านพฤติกรรมการลงทุน** พบว่า นักลงทุนใช้เงินออมมาลงทุน โดยไม่ใช้เงินกู้ยืม ส่วนใหญ่เน้นไปในด้านการมูลค่าหลักทรัพย์ ให้ความสำคัญกับการพิจารณาการลงทุนด้วยการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของบริษัทเศรษฐกิจ และ กลุ่มอุตสาหกรรมในอันดับแรก

สรุปตามเส้นทางของแบบจำลอง ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ส่งผลกับปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน (Factors of Investment Decision) และส่งผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน (Motivation of Investment Decision) และส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Investment Behavior) ในที่สุด พฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนนั้น ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยทั้ง 3 อย่างคือ ความรู้ทางการเงิน ปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน และ แรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน

แผนภาพ 1 แบบจำลองโครงสร้าง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของนักลงทุนไทย

ตัวแปร สาเหตุ	ตัวแปรผลลัพธ์								
	FD			MD			IB		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
FL	0.768**	-	0.768**	-0.111	0.566**	0.454**	0.116**	0.268**	0.385**
FD				0.737**	-	0.737**	0.132**	0.270**	0.403**
MD							0.366**	-	0.366**
ค่าความเที่ยง R^2	0.719			0.615			0.788		

หมายเหตุ: $R^2 = 18886.06^{**}$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = 0.000$, DE=Direct effect, IE= Indirect effect, TE=Total effect.

จากตารางที่ 2 และภาพที่ 1 เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝง ความรู้ความเข้าใจทางการเงิน พบว่า นักลงทุนมีวิธีการออมเงินที่เหมาะสมกับตัวเอง (FL22) มีค่าความเที่ยงสูงสุดเท่ากับ 0.700 รองลงมา คือ นักลงทุนตั้งเป้าหมายทางการเงินในระยะยาวและพยายามทำให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (FL25) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.620 และลำดับที่ 3 คือ นักลงทุนจะไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนว่ามีเงินพอจ่ายได้ (FL23) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ของ ปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน พบว่า นักลงทุนเห็นว่าการวิเคราะห์เศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ช่วยในการลดความเสี่ยงจากการลงทุนของพวกเขาได้ (FD6) มีค่าความเที่ยงสูงสุด เท่ากับ 0.693 รองลงมา คือ เลือกลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีผลประกอบการเติบโตและมั่นคง (FD3) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.627 และลำดับที่ 3 คือ นักลงทุนใช้ผลประกอบการที่ผ่านมาของบริษัท เพื่อประเมินความเสี่ยง ก่อนตัดสินใจลงทุน (FD5) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ของ แรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน พบว่า นักลงทุนคิดว่าการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ทำให้รู้ทันข่าวสารต่าง ๆ มากขึ้น (MD6) มีค่าความเที่ยงสูงสุด เท่ากับ 0.681 รองลงมา มีค่าความเที่ยงสูงสุด 2 ค่า ได้แก่ การลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ ทำให้นักลงทุนรู้จักบริษัทต่าง ๆ มากขึ้น (MD7) และ นักลงทุนคิดว่าการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เป็นการกระจายความเสี่ยงทางการเงิน (MD10) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.570 และลำดับที่ 3 คือ นักลงทุนเห็นว่าการลงทุนในหลักทรัพย์เป็นโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการเก็งกำไรของราคาหลักทรัพย์ได้ (MD4) ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบแบบจำลองโครงสร้าง ที่มีการปรับแก้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี เมื่อพิจารณาค่า R^2 พบว่า ความรู้ทางการเงิน (FL) สามารถอธิบายตัวแปรปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน (FD) ได้ร้อยละ 71.9 อธิบายตัวแปรแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน (MD) ได้ร้อยละ 61.5 และอธิบายตัวแปรพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (IB) ได้ร้อยละ 78.8

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาลักษณะประชากรของนักลงทุนชาวไทย และความเกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมการลงทุน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป และมีแหล่งของการลงทุนที่มาจากเงินออม สอดคล้องกับทฤษฎีหรือปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการลงทุน นักลงทุนส่วนใหญ่ส่งคำสั่งผ่านอินเทอร์เน็ตสะท้อนให้เห็นถึงเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการเงินการลงทุนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (กนกมล สิริวิชัย และ อิทธิกร ขำเดช, 2557) ส่วนใหญ่ส่งคำสั่งที่บ้านอาจจะเพราะช่วงที่เก็บตัวอย่างเป็นช่วงที่เกิดโรคระบาดโควิด19 ด้วย และสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการตัดสินใจซื้อของนักลงทุนหรือผู้บริโภค ของ Stanton and Futrell (1987) พบว่า ปัจจัยของผู้ลงทุน (เช่น อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ประสบการณ์ในการลงทุน) มีอิทธิพลในการตัดสินใจลงทุน ในขณะนั้น (Stanton & Futrell, 1987) ส่วนในบริบทของประเทศไทย วิไล เอื้อปิยฉัตร (2560) พบว่า ปัจจัยด้านประชากรมีผลต่อระดับความรู้ทางการเงินและระดับความรู้ทางการเงินที่เพิ่มขึ้นก็มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของระดับการออมหรือพฤติกรรมการลงทุนด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความรู้ทางการเงิน ที่มีผลต่อปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน แรงจูงใจการลงทุนและพฤติกรรมการลงทุน พบว่า ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ส่งผล

โดยตรงกับปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน (Factors of Investment Decision) และ พฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Investment Behavior) ในเชิงบวก แต่ส่งผลทางอ้อมต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน (Motivation of Investment Decision) อีกนัยหนึ่ง นักลงทุนที่มีความรู้ทางการเงินมาก จะส่งเสริมให้เกิดการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจลงทุนที่มากขึ้นด้วย รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลงทุน ในขณะที่อาจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุนมากขึ้นอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิด Gould (2016) และงานวิจัย ของ วิไล เอื้อปิยฉัตร (2560) แสดงหลักฐานว่า ระดับความรู้ทางการเงินที่เพิ่มขึ้นก็มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของระดับการออมหรือพฤติกรรมการลงทุนด้วย ยังพบว่านักลงทุนที่มีทักษะทางการเงินที่สูงขึ้น จะมีความสามารถในการจับจังหวะของตลาด (Market timing) ได้ดีกว่า (Van Rooij, Lusardi & Alessie, 2011; Almenberg & Dreber, 2012) ในงานวิจัยของ Calcagno and Monticone (2015) แนะนำว่า การที่นักลงทุนมีทักษะทางการเงินที่แย่ เพราะมีระดับทักษะทางการเงินที่ไม่ดีนั้นอาจทดแทนได้โดยการใช้คำแนะนำด้านการเงินการลงทุน หรือผู้ให้บริการทางการเงินซึ่งจะทำให้ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่ไม่ดีที่มีต่อการตัดสินใจทางการเงินที่ผิดพลาดนั้นลดลงได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน และพฤติกรรมการลงทุน พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจลงทุน (Factors of Investment Decision) ส่งผลทางตรงต่อไปกับแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน (Motivation of Investment Decision) ในเชิงบวก และส่งผลทางตรงต่อ พฤติกรรมการลงทุน (Investment Behavior) ในเชิงบวกด้วย อธิบายได้ว่า นักลงทุนที่มีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจลงทุนที่มากขึ้น ทำให้เกิดแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุนมากขึ้นด้วย รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนนั้น ๆ ได้ผลที่เกิดขึ้นนี้ สอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุน ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจของ Kotler (2003) กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค 5 ขั้นตอน การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคนั้นจะถูกมองผ่าน ทัศนคติของผู้อื่น และปัจจัยสถานการณ์ที่คาดไม่ถึง รวมถึงความรู้ในด้านนั้น ๆ ด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาแรงจูงใจการลงทุน ที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุน พบว่า แรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุน (Motivation of Investment Decision) ส่งผลทางตรงต่อ พฤติกรรมการลงทุน (Investment Behavior) ในเชิงบวก นักลงทุนที่เกิดแรงจูงใจในการตัดสินใจลงทุนมากขึ้นอาจส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนได้ พบผลเช่นเดียวกันนี้กับงานวิจัยของ กนกวรรณ ศรีนวล (2558) พบว่า ด้านพฤติกรรมการลงทุนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และแรงจูงใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุน แต่ก็มีผลขัดแย้งกับผลการศึกษาของ คมสันต์ สันติประดิษฐ์กุล (2563) พบว่า แรงจูงใจในการลงทุนด้านโอกาสการเพิ่มรายได้ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุน ทำให้เห็นถึงเหตุผลว่า อาจเป็นเพราะช่วงเวลาที่เก็บแบบสอบถามมีส่วนประกอบด้านความเสี่ยงในการลงทุน และสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอยู่ ทำให้นักลงทุนไม่มั่นใจในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ว่าจะมีโอกาสเพิ่มรายได้ในการลงทุนได้

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปหรือนักลงทุน ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการเงินแก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆ ผ่านวิธีการหลากหลายรูปแบบ เช่น มีการจัดอบรมความรู้ การสัมมนา การเรียนรู้สิ่งใหม่ สร้างเวทีสาธารณะเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สอบถาม แลกเปลี่ยนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในด้านการเงิน เพื่อจะช่วยให้ประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจในด้านการเงินมากขึ้น โดยเน้นความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินรายได้ ค่าใช้จ่าย การมีวินัยในการชำระค่าใช้จ่าย การตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาวและความพยายามทำให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การจัดสรรรายได้ และการให้ความสำคัญกับการเก็บออม ทำให้ประชาชนรู้จักการออมเพื่อลงทุน

2. ควรจัดทำ การสรุปข้อมูลเกี่ยวกับหลักทรัพย์ในสื่อสาธารณะ ให้เข้าถึงกลุ่มนักลงทุนและประชาชนโดยทั่วไป เช่น ทวีต ข่าว สื่อสังคมออนไลน์ Facebook สร้างกลุ่มline เพื่อกระตุ้นให้มีการพิจารณาผลประกอบการในหลักทรัพย์ที่เติบโตและมั่นคง สถานการณ์ต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์เศรษฐกิจ แนวโน้มทางด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย เป็นปัจจัยที่ทำให้ให้นักลงทุนตัดสินใจลงทุน

3. ควรสร้างแรงจูงใจในการลงทุนโดยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ เกี่ยวกับผลตอบแทนที่ได้รับ ความงอกเงยในการลงทุน ข้อมูลเกี่ยวกับงบการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ การวางแผนทางการเงินหลังเกษียณอายุ การกระจายความเสี่ยง ซึ่งทั้งหมดจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีแนวโน้มทำให้เกิดความสนใจในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมากขึ้น จะเสริมสร้างสถานะการเงินของนักลงทุนให้เติบโตได้ เป็นการส่งเสริมการระดมทุนของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ให้แข็งแกร่ง และสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย เช่น การทำการวัดผลระดับความรู้ด้านการเงินของกลุ่มตัวอย่างเดียวกันก่อนและหลังการอบรมความรู้ด้านการเงิน และสัมภาษณ์เชิงลึกถึงพฤติกรรมการลงทุนก่อนและหลังการอบรมมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้ทราบถึงสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการรับรู้ความรู้ความเข้าใจด้านการเงินอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อที่จะนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรม หรือสิ่งสนับสนุนให้ตรงวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2. ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างนักลงทุน ในต่างจังหวัด หรือในภูมิภาค เพื่อเป็นการสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผลจากการศึกษานี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักลงทุนในกรุงเทพมหานคร ไม่ได้กระจายไปยังต่างจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งมีนักลงทุนการกระจายตัวในจังหวัดต่างๆ ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตสามารถเข้าถึงนักลงทุนหลากหลายกลุ่มในหลายจังหวัดทั่วประเทศได้มากขึ้น ทั้งในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ทำให้เป็นการเพิ่มข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อการพัฒนาการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ต่อไป

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ในการสนับสนุนทุนวิจัย และการเผยแพร่บทความวิจัย ในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ศรีนวล.(2558). การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการลงทุน และแรงจูงใจในการลงทุน ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.การค้นคว้าอิสระ.บริหารธุรกิจ มหาวชิราวุธ.มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- กนกมล สิริวัฒนชัย และอิทธิกร ชำเดช. (2557). การตัดสินใจลงทุนในหุ้นของคนรุ่นใหม่ที่มีอายุระหว่าง 18 - 48 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการเงินการลงทุนการตลาดและการบริหารธุรกิจ, 4(1),521-542.
- คมสันต์ สันติประดิษฐ์กุล. (2563). การตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง. การค้นคว้าอิสระ.คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2557). ข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ,14 สิงหาคม 2564 จาก http://www.set.or.th/th/products/equities/equities_p1.html.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). สรุปภาพรวมตลาด. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ,14 สิงหาคม 2564 จาก <https://marketdata.set.or.th/mkt/marketsummary.do>
- วิไล เอื้อปิยฉัตร (2560).ความรู้ทางการเงิน : ตัวกำหนดผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมการออม.วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 25(47), 67-93.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- Almenberg, J., & Dreber, A. (2012). Gender, Stock Market Participation and Financial Literacy. SSE/EFI Working Paper Series No. 737, Retrieved July 23, 2021, from SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1880909> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.188090>
- Baker, H. K., & Haslem, J. A. (1974). The impact of investor socioeconomic characteristics on risk and return preferences. *Journal of Business Research*, 2(4),469- 476.
- Calcagno, R., & Monticone, C. (2015). Financial literacy and the demand for financial advice. *Journal of Banking & Finance*, 50(1), 363-380.
- Gould, D. (2016). *Quality coaching counts*. Retrieved July 23, 2021, from <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0031721716647012>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Kotler P. (2003). *Marketing Management*. (11th ed.). New Jersey: Prentice Hall. Upper Saddle River.
- OECD. (2005). *Improving Financial Literacy: Analysis of issues and policies*. Paris, France. *Financial Education: Preliminary International Guidance*. Retrieved July 23, 2021, from <http://www.OECD.org/finance/financial-education/48212634.pdf>
- OECD. (2019). *Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study*,16-20.
- OECD (2020). *Economic Surveys Thailand economic assessment of Thailand*. The

Assessment is Published under the responsibility of Secretary-General of the OECD. Retrieved July 23, 2021, from [https://www.oecd.org/economy/surveys/ - Economic-assessment-thailand-overview-2020.pdf](https://www.oecd.org/economy/surveys/-Economic-assessment-thailand-overview-2020.pdf)

- Qureshi, S. A., Rehman, K. U., & Hunjra, A. I. (2012). Factors Affecting Investment Decision Making of Equity Fund Managers. *Wulfenia Journal*, 19(10), 280-291.
- Schiffman, L. G; & Kanuk, L. L. (1994) *Consumer Behavior*. (5th ed.). New Jersey.
- Stanton,W. J., & Futrell,C. (1987). *Fundamentals of Marketing*. (8th ed.) New York :McGraw-Hill
- Van Rooij, M., Lusardi, A., & Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial Economics*, 101, 449-472